

Egy primadonna Nekézsenyből – Csorba Ilona

Bánfalvi Lászlóné

Csodálatos évfordulót ünnepel Miskolc városa és színházszerető közönsége. Kétszáz éve annak, hogy a városban gyökeret vert a színjátszás. E jeles évfordulóhoz egy kis adalékkal járulok hozzá, mely Ózd és Nekézseny településhez is kötődik.

Egy színészházaspár, Csorba Ilona és Vass László neve talán ma már csak keveseknek ismerős, hiszen egy fél évszázada annak, hogy szerepet játszottak Miskolc színházi életében. Csorba Ilnát (1938–2018) családi kötődése Nekézseny kistépüléshez kapcsolja, szülei a falu ismert kereskedő, vendéglátó, iparos családjá voltak. A szép hangú kislány útja innen vezetett Ózdra, ahol

*Csorba Ilona (balra) húgával, Valikával
Nekézsenyben - 1950-es évek*

*A Csorba Ilona - Vass László színészházaspár
pályájuk kezdetén*

tanulmányai mellett az éneklés, a színjátszás is korán betöltötte az életét. Szépen csengő énekhangját már hatodik osztályos korában, a nekézsenyi elemi iskolában felfedezte Igó István igazgató, tanár és karnagy, aki javasolta, hogy a tehetséges kislány zenei tanulmányokat folytasson. Erre családi okok miatt sajnos nem kerülhetett sor, középiskolai tanulmányait az ózdi Közgazdasági Technikumban végezte.

Az 1950–1960-as években népszerű volt Ózdon a műkedvelő színjátszás, tömegeket mozgatót meg, a városban most is jól ismert Stefanek Béla színjászó és Zudla Pál rendező neve. A fiatal lány itt nemcsak a színház világával ismerkedett meg az ózdi színjátszókhoz csatlakozva, hanem későbbi férjével, az ózdi Vass Lászlóval (1930–2005) is, aki szintén tagja volt az ózdi színjátszók népes családjának. Kettőjük nevét főként a zenés művek sikereinek kovácsai között találjuk. A szép hangú, művelt, tanulni vágyó Vass László életét megtörte 1956-os szerepvállalása, bátor kiállása, melynek következményeit évekig viselte.

Nemcsak magánéletük, de színházi életük, szakmai pályafutásuk is összefonódott, s amint a lehetőségek megnyíltak előttük, az 1960-as évektől többnyire együtt és egy helyre szerződtek le.

Csorba Ilona állandóan képezte magát, csiszolta a hangját, s mindig szívesen emlékezett a miskolci Egressy Béni Állami Zeneiskola ismert tanárára, Horváth Gyula színművész feleségére, Kováts Irénre, aki nemcsak tanulmányai, hanem miskolci színházi éve alatt is énektanára és korrepetitora volt. A család tulajdonában ma is megvan az Emléklapok egyike, melyet a zeneiskola diákjaként egy énekversenyen való részvételéért kapott.

Emléklap zenei versenyen való szereplésért

Csorba Ilona 1964-től az egri Gárdonyi Géza Színházban helyezkedett el, mint segédszínésznő, majd 1966–67-ben a Miskolci Nemzeti Színházban szerepelt. Két évadot a férjével együtt a kaposvári Csiky Gergely Színházban töltöttek, majd Sallós Gábor igazgató hívására 1970-től ismét a Miskolci Nemzeti Színház következett. Itt Csorba Ilonát megtalálták a csodás, három oktávnyi hangterjedelmű adottságának megfelelő feladatok, hiszen a színháznak volt operett tagozata is. Amíg férje prózai epizódszerepeket kapott és szép énekhangjával a kórust erősítette, Csorba Ilonát a nézők az operett-irodalom legszebb primadonna szerepeiben láthatták és hallhatták.

Az énekes színésznő szép tíz évet töltött el Miskolcon, olyan partnerek mellett volt operett-primadonna, mint Kulcsár Imre, Poór Péter, Szabadi László és Rózsa Sándor. Egyik főszerep jött a másik után, a *Denevér* Rosarindája, a *Szép Heléna* és a *Dubarry* címszerepe. Játszotta Helénát, Junót a *Szép Helénában*, a Nagyhercegnőt a *Sybill*, Arzénát a *A cigánybáró*, Izabellát a *Boccaccio* című operettekben. *Csodás évek voltak, egyik főszerep a másik után* -nyilatkozta az Új-Kelet cikkében.

Sybill Várhegyi Mártával 1972–73-as évad

Levendula Beugrás Komáromy Éva szerepébe 1973–1974-es évad

Varázskeringő Poór Péterrel 1977–78-as évad

Vass László közepén a Doktor úr című zenés bohózatban, 1972–1973-as évad

Simándy József operaénekes, aki sokat játszott Miskolcon, többször hívta a fővárosba és külföldi fellépésekre is. A családja miatt nem hagyta el Miskolcot, hiszen már fiúgyermek is megszületett.

Férjével több darabban is együtt játszottak, így Hašek *Švejk a hátországban* című, átdolgozott, zenés vígjátékában (1971/72-es évad), Jacobi *Leányvásár* című nagyoperettjében az 1978/79-es évadban, Millöcker *Dubarry* nagyoperettjében (1979/80-as évad).

Amikor megszűnt az egri teátrum, Miskolcra jártunk át vissza ide tájolni. Reggel kilenctől próbáltunk délig, de a busz már ott állt a bejáratnál, hogy vigyen Egerbe, ahol egymás után gyakran két előadást is vállalni kellett. – emlékezik vissza

a Szabolcs-Szatmár-Beregi Szemlében megjelent riportban.

Férjével sokat járták együtt a vidéket, kedvelt fellépői voltak a környék különféle rendezvényeinek, ünnepi programjainak.

Ünnepelt sztár volt Miskolcon, de a színház profilváltása nem kedvezett a klasszikus operettnek és primadonnaszerepeknek. *Egy primadonna, ha elmúlt negyven éves... Egyszóval úgy éreztem, mindenképpen váltanom kellene...* - emlékezett az előzőben említett riportban. Bozóky István akkoriban szervezett új színházat Nyíregyházán, így 1981-ben a Móricz Zsigmond Színház alapító tagja lett, s egyike a színház Örökös Tagjainak.

Kétlaki életet élt, hiszen családja Miskolcon maradt, férje – aki a miskolci színházból ment nyugdíjba – az eltelt évtizedek alatt több tucat darabban játszott prózai epizód szerepeket, s végig oszlopos tagja volt a színház énekkarának.

Csorba Ilona Nyíregyházán játszott egészen 2007-ig, nyugdíjba vonulásáig, ahol zenés epizód- és karakterszerepeket kapott. Verebes István, aki az 1990-es évek közepén a színház igazgatója, rendezője volt, ha csak lehetett, minden darabba beiktatott számára egy-egy zenei betétet, mert a közönség nagyon szerette az énekhangját.

Élete utolsó tíz évét Nekézsenyben, a szülői házban élte le, a falu rendezvényeinek elmaradhatatlan programja volt az ő éneklése. Szép hangját az utóbbi években nemcsak a helyi református templomban, hanem a nekézsenyi ünnepi

Csorba Ilona Emléksarok,
Hagyományok Háza, Nekézseny

alkalmakkor is megcsodálhattuk. Fellépett a Szeleczy Zita Centenárium ünnepségen éppúgy, mint a Faluköszöntő Napon 2015-ben. A Duna Televízió ismert *Ízörzök* című filmsorozatában is az ő hangja csendül fel elsőként: *A Bükk alján van egy falu, Nekézseny...* Végző nyugalomra is a nekézsenyi temetőben helyezték, oda, ahol Szeleczy Zita is örök álmát alussza.

Emlékére a nekézsenyi Hagyományok Házában egy Emléksarkot rendeztünk be, ahol fényképei, kottái, korabeli plakátok őrzik alakját.

Amikor megkérdezték tőle, hogy mit vár a jövőtől, a színháztól, az idézett riport végén így nyilatkozott: *Azt szeretném, hogy jöjjön hozzánk a közönség. Hogy szeressen bennünket, mert szeretet nélkül nincs színház, nincs élet.*

Azt hiszem, a jubiláló miskolci téatrumnak egykori primadonnája, Csorba Ilona szavainál szebb kívánságunk, üzenetünk nem is lehetne!

Csorba Ilona az *Ízörzök* című TV műsor felvételén Nekézsenyben,
2016-ban, Uj-Tózsza Csabáné polgármester és Rigó Miklós
gyűjteménykezelő társaságában

Köszönetnyilvánítás

Köszönöm Koósné Csorba Valériának, Csorba Ilona húgának a segítségét, fiának Vass Gábornak a család tulajdonában lévő fotódokumentumokat. Köszönöm a Miskolci Nemzeti Színház Archívuma segítségét, továbbá a fotókat a Miskolci Színészmuzeumnak és vezetőjének, Mikita Gábornak, valamint a Nekézsenyi Hagyományok Háza gyűjteményének.

Hivatkozott irodalom:

25 év műsora. A Miskolci Nemzeti Színház bemutatói 1972/73-tól 1997/98-ig, a Miskolci Nemzeti Színház fennállásának 175. esztendejében. A Miskolci Nemzeti Színház, a Miskolci Galéria és a Színész Emlékház Egyesület kiadása, Miskolc, 1998.

Bodnár István: Csorba Ilona, a színházalapító. *Kelet-Magyarország*, 1993. november 30. 12.

Egressy Béni *Állami Zeneiskola Miskolc 18. sz. anyakönyve az 1966/67-es tanévben* (Ének tanszak, Csorba Ilona adatai) Miskolc, 1967.

Karádi Zsolt: „Engem a hitem tart meg...” Beszélgetés az alapító Csorba Ilonával. *Szabolcs-Szatmár-Beregi Szemle (Szín-Lap a Teátrumról. Húsz éves a nyíregyházi Móricz Zsigmond Színház)*. 2001. 36. évf. 4. sz. 511-512.

Miskolci Nemzeti Színház 1823–1998. Miskolci Galéria és Színész Emlékház Egyesület, Miskolc, 1998.

Pálmai Zoltán: *Népművelés Ózdon*. Ózdi Népművelési Intézmények Igazgatósága, Ózd, 1970.

Palotai István: Harminchárom év a színpadon. *Új Kelet*, 1996. november 23. 7.

Szegőfi Péter: *A népszerű, tömegeket mozgósító műkedvelő színjátszás megszűnése okainak vizsgálata a hajdani ózdi színjátszók körében*. Közművelődéstörténeti füzetek 5. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közművelődési Módszertani Központ, Miskolc, 1989.

Színlapozó. A Miskolci Nemzeti Színház bemutatói 1949/50–1971/72. Miskolci Nemzeti Színház, Miskolci Galéria, Színész Emlékház Egyesület, Miskolc, 2001.

Internetes források:

<https://web.archive.org/web/20180612143752/http://www.szon.hu/a-kozonseg-imadta-az-enekhang-jat/3870910>

A madarász Rózsa Sándorral. 1974–75-ös évad

<https://www.nekezsenykozseg.hu/2017/06/10/4295/>
https://hu.wikipedia.org/wiki/Csorba_Ilona

A koldusdiák. 1978–79-es évad

Vass László jelmezben az 1970-es évek elején